

MINISTRANT

NÁVOD, JAK MÁ KONATI SVOJI

VZNEŠENOU SLUŽBU

Napsal Jan Blokša

Nově upravil Antonín Šuránek

VELEHRAD

nakladatelství dobré knihy v Olomouci

Sv. Václave, kéž následuji tvůj vzor!

MINISTRANT

*Návod, jak má konati svoji
vznešenou službu*

NAPSAL JAN BLOKŠA

NOVĚ UPRAVIL ANTONÍN ŠURÁNEK

5. (upravené) vydání

1939

Velehrad, nakladatelství dobré knihy v Olomouci

IMPRIMATUR

Olomucii, die 1. Maii 1939

Dr. Joannes Martinů,

Vicarius generalis

**Vytiskly Lidové závody tiskařské a nakladatelské,
spol. s r. o. v Olomouci**

Ministrant služebníkem oltáře.

Ministrovati znamená sloužiti, přísluhovati knězi při rozličných službách Božích, hlavně při mši sv. Při ní sestupuje na oltář Vykupitel světa — Ježíš Kristus a obětuje se pod způsobami chleba a vína nebeskému Otci; klaní se mu, děkuje mu, usmíruje ho, vyprošuje lidem všeho, čeho potřebují. Kněz zastupuje tohoto neviditelného, ale skutečně přítomného Velekněze. Ministrant přísluhuje knězi slouží samému Vykupiteli světa. Podává knězi víno, které bude proměněno v Krev Ježíše Krista.

Andělská služba.

Služba ministrantova u oltáře je vznešená, čestná, královská. Bohu sloužiti — jest kralovati! V nebi slouží Bohu andělé. I na oltáři mu slouží, ale neviditelně. Viditelně je zastupuje ministrant. Slouží s anděly. Kéž tedy to činí tak ochotně a dobře jako oni!

Posvěcení služebníci.

Služba oltářní byla svěřována v prvých dobách křesťanských zbožným jinochům i dospělým mužům. Byli k té službě zvláště svěcení.

I dnes dostávají svěcení na ministranty (akolyty, t. j. ty, kdož jdou za knězem, aby mu sloužili, kdož ho následují) mladí muži, kteří se chtějí věnovati stavu kněžskému – bohoslovci. Aby mohli býti vysvěceni, musejí dokázati skutky, že mají hlubokou víru a že se umějí obětovati pro veliké zájmy Boží. Biskup, který je světí, je vážně vybízí: „Hleďte důstojně zastávati úřad, který přijímáte. Nemohli byste se líbiti Bohu, kdybyste jako ministranti nosili před Bohem světlo v ruku (svícny), ale skutky sloužili temnosti a tak dávali jiným lidem příklad věrolomnosti! Tak světlo vaše před lidmi, aby viděli skutky vaše dobré a velebili Otce vašeho, jenž jest v nebesích. Uprostřed pokolení nešlechtného a zvráceného buďte jako jasná světla. Ať jsou bedra vaše přepásána (sebekázní), ať svíce hoří v ruce vašich (t. j. dobré skutky, plné světla víry, lásky), abyste byli syny světla. Odhodte skutky temnosti (vědomé a dobrovolné chyby, hříchy) a oblect se v brnění světla! Buďte horliví ve spravedlnosti, dávající Bohu, co patří Bohu, bližnímu, co patří bližnímu, vlastní duši, co jí patří, horliví v dobrotě a pravdě! Jen tehdy budete při oběti Boží hodně podávati víno a vodu, když

samí se budete obětovati Bohu životem čistým a dobrými skutky!"

Církev se modlí za služebníky oltáře.

Poněvadž úkol ministrantů takto chápaný není snadný, vyprošuje biskup nově svěceným stálou pomoc Boží: „Otče všemohoucí, věčný Bože, požehnej tyto své služebníky k úřadu ministrantů, aby rozšiřující světlo v chrámě tvém (na oltáři) a podávající víno a vodu k proměnění v Krev Krista, Syna tvého, při oběti mešní věrně přisluhovali. Zapal, Pane, jejich mysl i srdce, aby tě mílovali a službu, kterou převzali, tak konali s pomocí tvou, aby zasloužili dojítí věčné odplaty“.

Co žádá Církev od ministrantů?

Tak vážně se dívá Církev na službu u oltáře. Od ministrantů vyžaduje více svatosti než od ostatních věřících, i nyní, když dovoluje, aby službu dospělých akolytů vykonávali chlapci. Chce, aby byli o svém úřadě dobře poučení a ve své službě vycvičení. Kněžím ukládá, aby si tyto nejmenší spolupracovníky pečlivě vybírali a pevně vedli ke svatosti.

Hošík u oltáře.

Má to krásný význam, že kněz přináší nejvyšší oběť za přísluhy malých hochů. Jednak jsou takoví hoši miláčky Přítelů dítek, jednak bý-

vají dosud nedotčeni zlobou skutečného těžkého hříchu a mohou důstojně posluhovatí při oltáři. Na to by měli pamatovati: kněz, rodiče ministrantovi i ministranti sami, aby svědomí jejich bylo čisté, jak čisté má být svědomí kněze, jemuž přísluhují. Je samozřejmo, že ministranti chodívají častěji než ostatní chlápci k svaté zpovědi a k svatému přijímání. Ideální by bylo, kdyby přijímali spolu s knězem při každé mši svaté.

Ministrant odpovídá při mešní oběti jménem celé obce věřících, farnosti. V dobách, dokud lidé uměli latinsky, odpovídali a modlili se s knězem všichni nahlas to, co nyní říká pouze ministrant. To hrdé vědomí povede ministranta k tomu, aby se snažil slovům, která říká, dobře rozuměti a vyslovovati je uctivě a zřetelně. Nemodlí se pouze za sebe, modlí se jménem rodičů, bratří, sester, příbuzných a celé obce.

Z ministrantů - světcí.

Služba veřejnosti, vznešená, čestná, královská! Kolik křesťanů-bratří konalo ji za dvě tisíciletí! Kolik v našich zemích od příchodu svatých bratří Cyrila a Metoděje! Příkladem knížecím září ministrantům odchovanec první české světice sv. Ludmily, sv. Václav († 929)! Živě si ho představiti jako hochu u oltáře na Budči, na Tetíně a v Praze! Chrám, oltář, mše svatá — to byla jeho veliká láska. Jako hoch-ministrant se učil vládnouti před oltářem a jako dospělý vládl opět

svému lidu na kolenou. A jeho stát po tisíci letech stále jasněji poznává, že vládl dobře. Kdo se učí žítí a pracovati před oltářem, ten se dobře učí.

Je řada dalších vzorů: sv. Vojtěch († 997), hoch z nejmocnějšího českého rodu své doby, Slavníkovců, přísluhoval v kostele sv. Jiří na rodném hradě, pak v Magdeburku. Stal se světoznámým českým biskupem a svatým mučedníkem.

Sv. Jan Nepomucký († 1393), který z rodného domku denně putoval k bílým mnichům cisterciáckým na Zelenou Horu a tam ministroval. Ti mu pak pro jeho zbožnost a nadání zprostředkovali cestu na studia do Prahy.

Sv. Stanislav Kostka († 1568), jinoch polské národnosti. Jeho heslem bylo: „K lepšimu a vznešenějšímu jsem zrozen (t. j. k svatosti)“.

Sv. Alois z Gonzagy († 1591), lilie z polí italských. Všechny věci cenil dle toho, vedou-li k Bohu, nebo od Boha. „Co mi to jest platno k věčnému životu?“ V bílé rochetce, s křížem a lilí v ruce.

O jiných slavných ministrantech se dočteš v knížce: Liturgická příručka pro ministranty. (Legio angelica, Praha 1934. Cena 7 K.) Zeptej se velebného pána, nemohl-li by sis na ni ukládati. Stojí za to!

Tito svatí, malí ministranti měli velikou radost, mohli-li každý den ministrovati i vícekrátě.

Je mnoho případů, kdy i dospělí muži ochot-

ně posloužili knězi u oltáře. Sv. Vincenc z Pauly i jako stařec a nejvyšší představený svého řádu velmi rád ministroval i mladým kněžím.

Tomáš Morus, nejvyšší úředník království anglického, často ministroval oblečen do komže a rochety.

Více než před čtyřiceti lety konala se pout do Říma. První větší zastávka byla ve světovém poutním místě Loretě v Itálii. Kněží bylo přes sto a každý chtěl na takovém slavném místě sloužití mši svatou. Ministrantů bylo málo. Jeden z kněží marně čekal na nějakého známého, kdo by mu posloužil. To zpozoroval nějaký pán, který byl právě v sakristii, přistoupil a nabídl se, že bude ministrovat. Vykonal svůj úkol velmi dobře. Po mši svaté se skromně vzdálil. Kněz se teprve potom dozvěděl, že jeho ministrantem byl princ Lobkowic. To tehdy znamenalo mnoho!

I většina vynikajících mužů našeho národa začínala na stupních oltáře. Kolik biskupů, kněží, vysokých úředníků, vychovatelů, kolik poutivých rolníků, řemeslníků, dělníků, kteří vedou národ, vyrostlo z bývalých ministrantů!

Ovšem každý vznešený úřad jest úřad nebezpečný. Blízkost Boží může člověku časem zvesedněti. Proto není divu, že i mezi největšími nepřáteli Církve po celém světě bychom našli nejednoho bývalého ministranta.

Ministrant mimo kostel.

Ministrant nezapomíná na svou svatou službu ani mimo kostel.

Má-li skutečně zbožně ministrovati v kostele, je zbožný také doma. Nezanedbává denních modliteb ani je ledabyly neodbývá. Zařídí si hodinu ranního vstávání tak, aby se mohl klidně pomodlit, než odejde do kostela. Je dochvilný a spolehlivý.

Jest uctivého zevnějšku.

I svým zevnějškem ukazuje úctu k svaté službě. Je vždy řádně umyt a učesaný. Jeho šat je čistý, i když jest jen jednoduchý, prostý. Třeba chudobně, jen když čistotně. Boty ministrantovy vydávají svědectví o svědomitosti a pílí svého pána. Bylo by pohoršením, kdyby se ministrant objevil u oltáře špinavý, neučesaný, roztrhaný, s obuví zablácenou. Zvláště ruce mají býti vždycky čisté. Nejlépe jest umýti se i večer, před spánkem. Nebáti se vody a mýdla! I kapesník

nosí ministrant do kostela vždycky čistý. Pán Ježíš odmění také zdvořilost, plynoucí z živé víry.

Co mysliti o ministrantech, kteří by ještě cestou do kostela rozpustile dováděli a u samého kostela křičeli?

Je veselý myslí, zdvořilý a úslužný.

Nutno rozlišovati mezi veselou myslí a rozpustilostí. Ministrant nemá důvodu, proč by byl zasmušilý, nevlídný, oka neradostného! Je služebníkem Pána nebe i země, který řekl svým učedníkům: „Radujte se a veselte se, neboť odměna vaše hojná je v nebesích!“ Je spíše stále usměvavý, vlídný, pohyblivý, živý, ochotný ihned posloužit. Témuž Pánu, jemuž slouží u oltáře, slouží i v bližních: sourozencích, spolužácích, lidech starších, vychovatelích ve škole, doma. Ví, že co učiní bližnímu, činí Kristu Pánu. Varuje se tedy neochoty, neuctivosti. Je zdvořilý. Tyto vlastnosti činí ho milým lidem i Bohu. Nevyhýbá se vhodným zábavám, žertu nepokazí, ale není rozpustilý, t. j. neukázněný. Denní blízkost Pána Ježíše, tichého a pokorného srdcem, vykonává požehnaný vliv na jeho povahu. Odkládá zvolna sobectví a řídí se stále vědoměji slovem svého Pána: „Přišel jsem, abych sloužil, nikoli abych si dal sloužit.“ Tak může v něm klíčiti a růsti kněžské povolání. V kořenech jest už vyjádřeno: tichý, pokorný srdcem, ochotný sloužití a dáti svůj život v oběť za jiné.

Další vzdělání a posvěcení ministrantovo.

Dnes mají ministranti své vlastní hnutí s výborně vedeným časopisem a častými stavovskými exerciciemi. Měsíčník „Legio angelica“ by si mohl předplatit ze svého služného každý ministrant. Byl by tak stále stavovsky uvědomován, vzděláván a veden k soustavnému duchovnímu životu. Časopis (už 8. rok) vydává družina hochů-ministrantů „Legio angelica“ v Praze II.-320, Emauzy. Členové družiny, organizovaní ministranti, dostávají časopis zdarma. Nečlenové, příznivci a dobrodinci za čestný dar ve prospěch „Legio angelica“ ve výši úměrné členským příspěvkům hochů (1 K měsíčně).

Pro povznesení bohoslužby ve farnosti a pro duchovně-mravní obnovu ve svém okolí by mnoho vykonali ministranti, kteří byli (i vícekrát) na svých exerciciích. Že by to nedokázali, nastřádat si přes rok na ně pod vedením velebného pána? Toho mohou poprosit o měsíční duchovní obnovu. Také sjezdy ministrantů z jednotlivých krajů se osvědčují. Nejlépe při krajských eucharistických slavnostech.

Mnoho záleží na výchově a sebevýchově ministrantů. Dobře vedení zrají pro kněžské povolání, nebo vykonají jako horliví věřící mnoho dobrého, budou oporou kněze v Katolické akci. Špatně vedení a nezvedení ministranti se časem stávají metlami kněžstva, pohoršením farnosti a skvrnou Církve.

Ministrant v kostele.

V sakristii.

Sakristie je místnost přistavená ke chrámu. Uchovávají se v ní posvátná roucha, svaté nádoby a ostatní věci potřebné ke službám Božím. Tam se oblékají a připravují kněží i ministranti k svaté službě. Sakristie není posvěcena, je však spojena s chrámem, proto vyžaduje uctivé chování. Smích, zbytečné hlasité nebo polohlasité mluvení uráží věřící a oslabuje víru těch, kteří se v sakristii vědomě chovají neuctivě.

V sakristii poslouchá ministrant na slovo kněze a kostelníka. Do sakristie přichází asi čtvrt hodiny, nejpozději deset minut před hodinou určenou k bohoslužbě.*) Chodí pravidelně, není-li nával, kostelem.

U dveří se požehná svěcenou vodou, jde před hlavní oltář, poklekne a pozdraví Pána Ježíše.

*) Slavný anglický admirál Nelson prý řekl: „Za všechny své životní úspěchy vděčím té okolnosti, že jsem byl vždy o čtvrt hodiny dříve tam, kam mě volala povinnost.“

Bije se v prsa a říká:

Ježíši, v tebe věřím, Ježíši v tebe doufám, Ježíši, tebe nade všecko miluji. — Bože, buď milostiv mně hříšnému! Amen.

Pak může přidati tuto modlitbu:

Pane Ježíši, přicházím radostně, abych ti sloužil u oltáře. Chci to učiniti uctivě, ochotně a zbožně. Svatý anděle strážný, můj svatý patrono, svatý Aloisi, pomáhejte mně, abych ministroval svědomitě ke cti a slávě Boží. Ó Maria, Boží Máti, rač mi požehnati!

Pak jde do sakristie a pozdraví slovy: „Pochválen buď Ježíš Kristus!“ Odloží klobouk nebo čepici, obleče uctivě komži a rochetku. Vezme ze skříně mešní knihu-misál a položí ji na skříň k mešnímu rouchu-ornátu. Když si kněz najde potřebné modlitby a začíná se oblékati, vezme ministrant misál na levou ruku, postaví se stranou blízko kněze a čeká. Když udeří stanovená hodina, ukloní se s knězem kříži, zazvoní mírně zvonkem u sakristie a jde před knězem k oltáři.

Cestou od oltáře do sakristie postaví se ministrant blízko dveří, počká, až vejde kněz, ukloní se mu, odloží misál do skříně a svléká zvolna rochetu a komži, aby je uložil na určené místo. Pak řekne uctivě: „S Pánem Bohem!“ jde

k hlavnímu oltáři, poklekne a poděkuje Pánu těmito slovy:

Pane Ježíši, děkuji ti za to vyznamenání, že jsem ti mohl dnes sloužiti. Chci v té službě pokračovati celý den. Požehnej mi na cestu, pomáhej mi a nedopusť, abych tě urazil hříchem. Ježíši, tobě žiji, Ježíši, tobě umírám, Ježíši, tvůj jsem živ i mrtev. Amen. (Bije se při tom v prsa.)

Vstane, poklekne na jedno koleno a odchází z kostela. Jde tiše, aby nikoho nerušil. U dveří se pokropí svěcenou vodou.*)

Uhlí a kadidelnice.

Je-li ministrantů více a někteří z nich nemají právě službu, nezůstanou v sakristii, aby vyhlédali dveřmi na věřící, nýbrž kleknou si v kostele na vykázané místo. Bude-li jich třeba, zavolá je kostelník, aby mu pomohli připravití uhlí do kadidelnice, dávajíce při tom pozor, aby se neumažali. Při tom si počínají způsobně, neboť to není zábava. Kadidlo se spaluje při službách Božích k oslavě Boží. Vonný kouř — modlitby. Žhavé uhlí — obětavé srdce.

*) Je dobré zavěsiti v sakristii tabulku, na níž jsou natištěny modlitby vhodné pro ministranta jako příprava na mši svatou a jako díkučinění po mši svaté. Velmi se osvědčuje. Lze ji koupiti v nakladatelství dobré knihy „Velehrad“ v Olomouci.

Zvoňte, zvony . . .

Bylo-li dovoleno ministrantům pomáhati na věži při zvonění, nezapomenou ani tam na posvátnost místa. Pohoršuje lidi, slyší-li až v kostele dupání po schodech a hluk z věže. Zvonění je důležitá služba, k níž byli dříve svěcení dospělí muži (vrátní, zvoníci). Je to krásný úkol: budití lidi, svolávatí je do chrámu Páně, vybízeti k modlitbám, při průvodech oslavovati vyzváněním Pána Boha! Posvěcené zvony jako by kovovými hlasy — rozhoupanými srdci opakovaly překrásné modlitby, které se modlil biskup při jejich svěcení. Když se železné srdce zvonu kývá, má se rozehřívati srdce zvoníkovo a jeho ústa mají šeptati modlitbu.

Nepokradeš!

Ministranti se nedotýkají a neberou do rukou nic, co jim nepatří. Našel-li by se ministrant, který by si v sakristii bez dovolení něco vzal (svíčku, kadidlo, peníze), zasloužil by, aby byl velmi vážně napomenut, po př. ihned čestné služby zbaven.

Ministrant u oltáře.

Ministrant má na paměti: Pán Ježíš ve svato-
stánku mne pozoruje, pomáhá, abych mu dobře
sloužil, odmění, bude souditi. I andělé se dívají
na mou službu. (Sv. Vasil viděl jednou v chrámě,
jak zástupy andělů obkličovaly kněze a minis-

tranta a klaněly se Pánu Ježíši na oltáři.) Věřící v kostele si mne všímají, příbuzní i cizí. Mé pěkné a zbožné chování je povzbuzuje k zbožnosti, neukázněnost a nedbalost by je rušila a pohoršovala. O sv. Stanislavovi Kostkovi a sv. Aloisovi říkali lidé, že jsou to andělé v lidském těle. R. 1865 zemřel v Americe hoch Jan Costello, jehož největší radostí bylo ministrovati. Choval se při tom tak zbožně, že lidé chodili do kostela, aby se pohledem na něho povzbudili.

Držení těla a rukou.

U oltáře chodí ministrant vážně, ale nenuce- ně, klidně, nepříliš rychle, ale také ne loudavě, s tělem vzpřímeným. Neohlíží se na věřící nebo na své spolužáky. Nenese-li nic v ruku, má je sepjaté, ne pozdvižené až k ústům, ne spuštěné nedbale, nýbrž složené pevně na prsou. Prsty napřímené, položené jeden na druhém, pravý palec přes levý.

Drží-li ministrant nebo podává-li něco jednou rukou, nebo žehná-li se pravicí, má druhou ruku položenou na prsou. Bije-li se v prsa, drží prsty pravé ruky u sebe, nesevře jich v pěst. Tak se celou pravou dlaní dotýká prsou, na nichž — poněkud níže — spočívá levá ruka.

Úklony a klekání.

U oltáře je pravidlem: drží-li ministrant něco v ruce (misál, konvičky), nikdy se neuklání. Te-

dy: ukloní se, uchopí misál a přenese jej, položí nejprve na oltář, ukloní se a odchází. Nebo: přinese konvičky, položí je na oltář, pak teprve se ukloní, vezme konvičku a podává. Když kněz nalije do kalicha vína a vody, ministrant se ukloní, vezme konvičky a bez úklony odchází.

Úklony hlavy a pokleknutí mají býti důstojné. Neuctivě se klaněli vojáci na posměch Kristu Pánu na dvoře Pilátově, nedbale a posměšně před ním klekali. Ministrant nahrazuje Pánu Ježíši opravdovostí své úcty jejich urážky.

Úklony při službách Božích jsou dvojí: malá úklona - pouze hlavou (při Gloria Patri et Filio et Spiritu Sankto) a větší - při ní se s hlavou uklánějí zčásti i ramena. Touto větší se uklání ministrant: 1. při Konfiteor - od počátku až po Amen, po knězově: Misereatur. 2. Po Indulgen-
ciam při slovech: Deus, tu konversus vivifikabis nos až po Oremus. 3. Při proměňování před pozdvihováním Těla a Krve Páně. 4. Když kněz říká: Agnus Dei. 5. Když kněz žehná věřící rukou na konci mše svaté. 6. Když kněz žehná nejsvětější Svátostí.

Vedle úklon projevuje se úcta k Pánu Ježíši hlavně klekáním: 1. na pravé koleno (k levé noze, nikdy na stupeň oltáře), 2. na obě kolena.

Na jedno koleno kleká ministrant:

1. Když přijde s knězem k oltáři. Kněz kleká jen u oltáře, na němž jest nejsvětější Svátost u bočního oltáře se pouze hluboce pokloní

ministrant však poklekne v obou případech.

2. Při mši svaté, kdykoli přechází s jedné strany oltáře na druhou (na př. když přenáší knihu), i tehdy (jen na jedno koleno), je-li vystavena nejsvětější Svátost.

3. Při mši svaté před vystavenou velebnou Svátostí, kdykoli vstane, aby odešel pro konvíčky nebo pro misál. Pokleká při tom na dlažbu u oltářního stupně, nikoli na stupeň oltářní.

Na obou kolenou klečí u oltáře na prvním stupni. Je při tom vzpřímen, nekrčí se, nesedí na patách.

Na obě kolena pokleká:

1. Přichází-li k oltáři, na němž je vystavena velebná Svátost, nebo odchází-li od takového oltáře.

2. Jde-li kolem oltáře, na němž je vystavena velebná Svátost, kde je právě pozdvihování, nebo kde se právě podává svaté přijímání.

Znamení svatého kříže.

Znamením svatého kříže začíná se každá svatá služba, tedy i mše svatá. Kněz se při ní žehná několikrát. Činí tak s ním i ministrant uctivě, vážně, pomalu. Znamení kříže je nejkratší modlitba, Bohu však jistě velmi milá, poněvadž jí oslavujeme celou nejsvětější Trojicí.

Vyslovování modliteb a odpovědí.

Všechny modlitby a odpovědi, které říká mi-

nistrant s knězem, říká zbožně, nekřičí, ale mluví zřetelně, aby ho kněz slyšel. I když ministrant nerozumí všem latinským slovům, která říká, musí je vyslovovati jasně, nesmí je breptati a komoliti. Nejlépe, má-li tuto knížku v ruce a čte-li z ní. Aby slova dobře vyslovoval, jsou napsána tak, jak se vyslovují; aby jim rozuměl, je přidán český překlad. Latinský jazyk je posvátný, mateřský jazyk Církve. V něm se slouží mše svatá po celém katolickém světě. Náš ministrant by tedy mohl ministrovati bezvadně i v jiných zemích.

Zvonění.

Nauč se dobře zvoniti! Zvoň mírně, ne řvavě a ne dlouho! To ruší zbožnost. Cílem zvonění je, aby věřící byli upozorněni, že začíná důležitá část mše svaté. Pohrávati si ve mši svaté zvonkem (kropáčem nebo čímkoli jiným) ministranti nesmějí. Pán Ježíš se dívá ze svatostánku na své mladé služebníky a chce, aby také oni se zabývali při bohoslužbě Jím, svým Pánem. Oči upřené na kněze a na svatostánek!

*

V této knížečce najde ministrant návod k ministrování při mši svaté a při těch obřadech, kde musí odpovídati sám. Při pohřbech a průvodech odpovídají zpěváci nebo lid. Ministranti jdou nebo stojí vždy v blízkosti kněze, aby mu mohli podati knihu, kropáč, biret atd.

Oltářní služba při mši svaté.

I. Při mši sv. s jedním ministrantem.

Ministrant vyjde se sklopeným zrakem s knězem ze sakristie, jde s knihou zvolna k oltáři, zastaví se u stupně na epištolní straně tak, aby kněz mohl vedle něho projítí doprostřed oltáře, přistoupí ke stupni, přijme z ruky knězovy bired, poklekne s knězem na dlažbu (nikoli na stupeň), odnese bired na určené místo, vystoupí po bočních stupních k oltáři, položí misál na polštář nebo na dřevěný pult tak, aby byl obrácen ořízkou ke kříži (hřbetem od oltáře), ukloní se, sestoupí, jde na evangelní stranu, poklekne uprostřed oltáře na jedno koleno a klekne na evangelní straně na dlažbu (nikoli na stupeň) na obě kolena.

Ministruje-li jen jeden ministrant, ať pamatuje, že má vždy býti na opačné straně, než leží misál, aby dobře viděl na misál a mohl knězi snáze odpovídati.

*

Poznámka. Svislé čárky (|) v následujících modlitbách značí místa oddechu, šikmé čárky (/) přízvuk.

Stupňové modlitby.

K n ě z upraví kalich, otevře knihu, sestoupí před prvý stupeň oltáře a začne znamením svatého kříže; ministrant se požehná zároveň s ním.

K. In nomine Patris et Filii et Spiritus Sankti. Amen.

K. Introibo ad altare Dei.

M. Ad Deum, | kvi letýfikat juventútem meam.

K. Judyka me, Deus, et dyscerne kausam meam de gente non sankta: ab homine inykvo et doloso erue me.

M. Kvia tu es Deus fortytúdo mea! | Kva-re me repulisty, | et kvare trístys incédo, | dum afflígit me inymíkus?

K. Emitte lucem tuam et veritatem tuam, ipsa me deduxerunt et ad-

K. Ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého. Amen.

K. Přistoupím k oltáři Božímu.

M. Před Boha, | který mne od mládí radostí naplňuje.

K. Ujmi se mne, Bože, a dopomoz mi k právu proti lidu nesvatému: od lidí zlovolných a lstivých mne vysvobod.

M. Neb tys, Bože, síla má! | Proč jsi mne zapudil | a proč mám smutně chodit, | když mne skličuje nepřítel?

K. Sešli své světlo a pravdu: ty mne povedou a uvedou na sva-

duxerunt in montem
sanktum tuum et in ta-
bernakula tua.

**M. Et introibo ad al-
täre Dei: | ad Deum,
kvi letýfikat juven-
tútem meam.**

**K. Konfitebor tybi in
cithara, Deus, Deus
meus: kvare tristys es,
anyma mea, et kvare
konturbas me?**

**M. Spéra in Deo, |
kvónyamadhuk kon-
fitébor illi: | salutäre
vultus mei, et Deus
meus.**

**K. Gloria Patri et Fi-
lio et Spiritui Sankto.**

Kněz i ministrant skloní při těchto slovech hlavu.

**M. Sikut erat in
princípio, | et nunk
et semper | et in sé-
kula sekulórum. |
Amen.**

tou horu tvou a do
tvých stanů.

**M. Abych přistou-
pil k oltáři Božímu: |
před Boha, který
mne od mládí rados-
tí naplňuje.**

**K. Abych ti děkoval
na citaře, Bože, můj
Bože: proč jsi zarmou-
cena, duše moje, a proč
mne znepokojuješ?**

**M. Doufej v Boha, |
neb ještě mu děko-
vat budu: | že je mou
spásou a mým Bo-
hem.**

**K. Sláva Otcí i Synu
i Duchu svatému.**

**M. Jakož byla na
počátku, | i nyní i
vždycky, | až na vě-
ky věkův. | Amen.**

K. Introibo ad altare Dei.

M. Ad Deum, | kvi letýfikat juventútem meam.

K. Adjutorium nostrum in nomine Domini.

Při těchto slovech žehná se kněz i ministrant svatým křížem.

M. Kvi fécit célum et terram.

Kněz se skloní a říká:

K. Konfiteor Deo omnipotenti... ad Dominum, Deum nostrum.

Ministrant se obrátí trochu ke knězi a říká:

M. Misereatur tui omnípotens Deus | et dymíssis pekkátys tuis | perdúkat te ad vitam etérnam.

K. Amen.

Nato ministrant se skloněnou hlavou i hrudí vyznává jménem věřících hříchy těmito slovy:

M. Konfíteor Deo omnipoténty, | beáte

K. Přistoupím k oltáři Božímu.

M. Před Boha, | který mne od mládí radostí naplňuje.

K. Pomoc naše ve jménu Páně.

M. Který učinil nebe i zemi.

K. Vyznávám se Bohu všemohoucímu... u Pána, Boha našeho.

M. Smiluj se nad tebou všemohoucí Bůh, | odpusť ti hříchy | a uveď tě do života věčného.

K. Amen.

M. Vyznávám se Bohu všemohoucímu, |

**Marie semper Virgini,
| beato Michaéli
Archángelo, | beato
Joánni Baptýste, |
sáňktis Apóstolis
Pétro et Páulo, | óm-
nybus sáňktis, |**

Nakloní hlavu ke knězi a pokračuje skloněn:

et týbi, Pater:

Odkloní opět hlavu a pokračuje:

**kvia pekkávi nýmís |
kogitacióne, verbo et
ópere.**

Bije se třikráte v prsa:

**Méa kulpa, | méa
kulpa, | méa máxi-
ma kulpa! | Ideo
prekor beátam Ma-
ríam, semper Virgí-
nem, | beátum Mi-
chaélem Archáňge-
lum, | beátum Joán-
nem Baptýstam, |
sanktos Apóstolos**

**blahoslavené Marii,
vždy Panně, | blaho-
slavenému Michalo-
vi, archandělu, | bla-
hoslavenému Janu
Křtíteli, | svatým a-
poštolům Petru a
Pavlu, | všem svatým |**

a tobě, otče:

**že jsem velmi zhře-
šil | myšlením, slovy
i skutky.**

**Má vina, | má vina, |
má preveliká vina! |
Proto prosím blaho-
slavenou Marii, vždy
Pannu, | blahoslave-
ného Michala ar-
chanděla, | blahosla-
veného Jana Křtíte-
le, | svaté apoštolý**

**Petrum et Paulum, |
omnes sanktos, |**

Nakloní hlavu ke knězi:

et te, Pater,

Odkloní opět hlavu:

**oráre pro me | ad Dó-
minum, Deum nos-
trum.**

*K. Misereatur vestri
omnipotens Deus et
dimissis peccatis ves-
tris perducatur vos ad
vitam eternam.*

M. Amen.

Ministrant se napřímí a znamená se svatým křížem, když kněz říká:

*K. Indulgentiam, ab-
solucionem et remissio-
nem peccatorum ves-
trorum tribuat vobis
omnipotens et mise-
rikors Dominus.*

M. Amen.

Kněz a ministrant skloní hlavu a trochu i ramena a kněz říká:

*K. Deus, tu konver-
sus vivifikabis nos.*

**M. Et plebs tua le-
tabitur in te.**

**Petra a Pavla, | vše-
chny svaté |**

a tebe, otče,

**abyste se za mne
přimlouvali | u Pána,
Boha našeho.**

*K. Smiluj se nad vámi
všemohoucí Bůh, od-
pusť vám hříchy a u-
veď vás do života věč-
ného.*

M. Amen.

*K. Prominutí, rozhře-
šení a odpuštění hří-
chů vašich uděl vám
všemohoucí a milosrd-
ný Hospodin.*

M. Amen.

*K. Bože, obrať se k
nám a oživ nás.*

**M. A lid tvůj rado-
vati se bude v tobě.**

K. Ostende nobis, Domine, misericordiam tuam.

M. Et salutáre tuum da nóbis.

K. Domine, exaudy orationem meam.

M. Et klámor meus ad te vényat.

K. Dominus vobis-kum.

M. Et kum spírítu tuo.

K n ě z řekne: Oremus a pozvedne hlavu. I ministrant se narovná. K n ě z vystupuje k oltáři, ministrant vstane a klekne na nejnižší stupeň oltářní na obě kolena (i je-li u oltáře jen jediný stupeň).

K. Ukaž nám, Pane, milosrdenství své.

M. A spasení své uděl nám.

K. Pane, vyslyš modlitbu mou.

M. A volání mé k tobě přijď.

K. Pán s vámi.

M. I s duchem tvým.

Část přípravná.

Introit (Vstup) a Kyrie.

K n ě z polsbí oltář, jde ke kníze a modlí se Introit čili Vstup ke mši sv. Pak se vrátí doprostřed oltáře a říká střídavě s ministrantem devětkráte: *Pane, smiluj se nad námi! Kriste, smiluj se nad námi!* Je to úpěnlivé volání k nejsvětější Trojici o pomoc, bez níž člověk nic nezmůže.

K. Kyrie, eleison!

M. Kyrie, eleison!

K. Kyrie, eleison!

M. Kriste, eleison!

K. Kriste, eleison!

K. Pane, smiluj se!

M. Pane, smiluj se!

K. Pane, smiluj se!

M. Kriste, smiluj se!

K. Kriste, smiluj se!

M. Kriste, eleíson!

K. Kyrie, eleison!

M. Kyrie, eleíson!

K. Kyrie, eleison!

M. Kriste, smiluj se!

K. Pane, smiluj se!

M. Pane, smiluj se!

K. Pane, smiluj se!

Několikrát za rok, obyčejně při mši svaté ve fialové barvě, odchází kněz hned po *Kyrie* (bez *Dominus vobis cum*) ke knize, modlí se modlitby a říká několik epištol. Po každé modlitbě odpoví ministrant na: *Per omnia secula seculorum — Amen*. Po každé epištole (kněz dá znamení zvednutím ruky): *Deo grácias*, ale zůstane klečeti na svém místě. Na: *Flektamus genua* (poklekněme) odpoví ministrant vždy: *Leváte* (povstaňte).

Po těchto epištolách vrací se kněz doprostřed oltáře a teprve pozdravuje přítomné slovy: *Dominus vobis cum*.

Gloria.

Po *Kyrie* bývá obyčejně *Gloria* — *Sláva* na výsostech Bohu! Je to hymnus začínající slovy, která pěli andělé v Betlemě. Zbožný ministrant se mezitím může potichu modlit:

Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem dobré vůle. Sláva Otci i Synu i Duchu svatému, jakož byla na počátku, i nyní i vždycky, až na věky věkův. Amen.

Modlitby.

Po *Gloria* se kněz obrací a pozdravuje věřící:

K. Dominus vobis cum.

M. Et kum spírítu tuo.

K. Pán s vámi.

M. I s duchem tvým.

Kněz pak odchází ke knize a modlí se jednu nebo více modliteb. Kdykoliv ukončí slovy: *Per omnia secula seculorum* (po všechny věky věkův), odpoví ministrant: **Amen.**

Epištola a evangelium.

Po modlitbách čte kněz část z Písma sv. Říká se jí *Epištola (list)*, poněvadž je to obyčejně výňatek z některého listu sv. apoštolů. Na konci *Epištoly* dá kněz ministrantovi rukou znamení (zvedne levou ruku) a ten řekne:

Déo grácias! | Bohu díky!

Nato ministrant vstane, jde na druhou stranu oltáře, poklekne uprostřed, obejde kolem prvního stupně a stoupne si pod postranní stupeň tak, aby viděl kněze i misál, a čeká. Když se kněz pomodlí *Graduale* a odchází doprostřed oltáře, vystoupí ministrant ke knize, ukloní se oltářnímu kříži, vezme knihu a sestoupiv postranními stupni (necouvá), přenáší ji na levou stranu oltáře; přecházeje prostředkem oltáře poklekne.

Jsou-li na oltáři polštáře, zavře ministrant knihu a přeneše ji zavřenou. Nikdy nesmí prsty strkat do knihy, kniha se tím velmi špiní. Pult s knihou nebo knihu na polštář postaví ministrant na evangelní straně trochu šikmo*) ukloní se, obrátí se a sestoupí (necouvá) až na dlažbu; tam zůstane stát se sepjatýma rukama, až kněz řekne: *Domineus vobiskum.*

*) Podle přání Církve má býti chrám tak stavěn, aby směřoval oltářem k východu, aby kněz i věřící byli tváří obráceni tam, odkud vychází slunce, náznak pravdy. Pak označuje epištolní strana jih a evangelní strana sever. Kniha evangelní se tedy přenáší od jihu k severu. Sever je v mluvě Písma sv. ta část země, k níž dosud neproniklo Slunce spravedlnosti. Severní kraje v půlnoční tmě, pokryté tvrdou ledovou korou, naznačují

**M. Et kum spírítu
tuo.**

**K. Sekvencia sankty
Evangelii sekundum
Matheum (Markum,
Lukam, Joannem).**

Kněz se žehná znamením malého svatého kříže, ministrant činí současně totéž a řekne:

**M. Glória tybi, Dó-
mine!**

M. Is duchem tvým.

**K. Slova svatého e-
vangelia podle svatého
Matouše (Marka,
Lukáše, Jana).**

**M. Sláva tobě, Pa-
ne!**

Po těchto slovech ministrant, ukloniv se kříží, odchází na epištolní stranu, kde zůstane státi, dokud kněz čte evangelium. Když dokončí a líbá knihu, odpoví ministrant:

**M. Laus tibly, Kris-
te!**

**M. Sláva tobě, Kris-
te!**

A klekne na nejnižší stupeň oltáře.

Kredo.

Kredo, t. j. Věřím v Boha modlí se kněz po *Evangelii* zvláště o všech nedělích a zasvěcených svátcích. Ministrant se modlí při tom: *Věřím v Boha . . .*, aby tak vyznal víru, než Spasitel sestoupí na oltář. Když kněz při *Kredo* klekne, ministrant skloní hluboce hlavu. Když se kněz na konci žehná svatým křížem, učiní tak i ministrant.

duchovní stav pohanstva. Kněz má býti při čtení evangelia obrácen k pravé postranní hraně oltáře (napolo k lidu, tváří k severu). Tak vyjádřeno, že zvěstování evangelia směřuje do tmy půlnoční, kde je v duších tma a led duchovní zimy, aby i tam zasvitlo slunce spravedlnosti: Ježíš - Vykupitel. (Z krásné knihy Dr. F. Cínka: *Mše*

I. hlavní část - obětování.

Obětování — Offertorium.

Při *Kredo* (nebo není-li *Kredo*, hned po *Evangeliu*) obrací se kněz (políbiv oltář) k lidu a pozdravuje jej slovy:

K. Dominus vobis-
kum.

K. Pán s vámi.

M. Et kum spírítu
tu.

M. I s duchem tvým.

Kněz odkryje kalich, ministrant (jak je na mnohých místech zvykem) dá zvonkem znamení 1×, že začíná obětování. Pak vstane a jde pro talíř (tácek) s konvičkami. Položí jej na oltář, ukloní se, rozprostře ručník na epištolní stranu a postaví na něj talíř s oběma konvičkami. Ručník se rozestírá proto, aby prostěradlo oltářní každodenním kladením konviček se nešpinilo. Ministrant podá pravou rukou, políbiv ouško konvičky, kněz i nejprve konvičku s vínem, obrácenou ouškem bokem (k lidu) tak, aby ji mohl kněz pohodlně uchopit. (Nikdy neobraceti ouško směrem ke knězi!) Podobně podá mu pak konvičku s vodou. Když kněz nalije do kalicha vína i vody, ukloní se ministrant ke kříži, vezme konvičku s vínem, odnese ji na určené místo, vrátí se k oltáři, ukloní se, nadzdvihne cípek ručníku, ležícího na oltáři, aby jej kněz mohl uchopiti (nebo si rozprostře ručník na levou ruku), ukloní se, vezme talíř s konvičkou vody, postaví se na předposlední stupeň a čeká, až přijde kněz, aby si umyl ruce. Kněz natáhne ruce nad talíř a ministrant mu nalije na prsty trochu vody. Pak odnese (bez úklony) talíř i konvičku, vylije vodu s talíře do určené

svatá. Je to výklad misálu. Má 4 díly. Vyspělejší ministranti by si mohli časem na tuto knihu, která jim ukáže krásu jejich služby u oltáře, nastřádati. Dostanou ji v nakladatelství dobré knihy „Velehrad“ v Olomouci.

nádoby, postaví talíř s konvičkami na vykázané místo a vrátí se k oltáři. Ukloní se, vezme ručník s oltáře a jde s ním doprostřed, klekne na první stupeň oltáře a čeká, až se kněz obrátí, aby se modlil: *Orate, fratres*. Zatím může složit ručník.

K. Orate, fratres . . .

M. Suscípíat Dóminus sakrifícium de mánybus tuis, | ad láudem et glóriam nóminys sui, | ad utylitátem kvokve nost-ram, | totyúskve Ekklésie sue sánkte.

K. Modlete se, bratři..

M. Necht přijme Pán obět z rukou tvých | k chvále a slávě jména svého, | jakož i k užitku našemu | a veškeré svaté Církve své.

Vstane, poklekne, odejde, aby položil složený ručník na konvičky tak, aby byly přikryté, a vrátí se na své místo na epištolní straně.

*

Ministrant dá pozor, aby, pomáhaje knězi při obětování, nezapomněl na sebeobětování, na obětní úmysl. Když vidí kněze zvedati patenu, položí v duchu na ni své srdce, své práce a utrpení, modle se:

Otče nebeský, přijmi v obět můj život, mé tělo a duši, aby jen tobě sloužily. Nabízím ti s knězem všechno, co mám.

Při obětování kalicha, v němž má býti po proměňování Krev Ježíše Krista, nabídne ministrant Pánu Bohu pot své poctivé denní práce ve škole i doma slovy:

Jen tobě chci sloužiti bez ustání. Ty mně k tomu dej své požehnání!

Mučedníci prolévali z lásky k Ježíši Kristu i krev. My mu obětujeme aspoň námahy, kterých vyžadují naše denní práce, naše povinnosti. — Kdyby ministrant na obětní úmysl zapomněl při pozvedání pateny a kalicha, ať využije k tomu volné chvílky po *Suscipiat*.

II. hlavní část — proměňování.

Preface a Sanktus.

Po *Suscipiat* modlí se kněz tiše u oltáře a na konec řekne nahlas:

K. Per omnia secula
sekulorum.

M. Amen.

K. Dominus vobis-
cum.

M. Et kum spírítu
tuo.

K. Sursum korda!

M. Habémus ad Dó-
minum.

K. Gracias agamus
Domino, Deo nostro!

M. Dignum et jús-
tum est.

K. Po všechny věky
věkův.

M. Amen.

K. Pán s vámi.

M. I s duchem tvým.

K. Vzhůru srdce!

M. Máme je u Pána.

K. Díky vzdávejme
Pánu, Bohu svému!

M. Hodno a spra-
vedlivo jest.

Preface či *předmluva* jest krásný zpěv, v němž spojuje kněz modlitbu svou s hlasy všech kůrů andělských k chvále a díkůčinění Bohu trojjedinému.

Po *prefaci*, která končí obyčejně slovy : *sine fine dicentes* (volajíce bez konce), skloní se kněz a říká třikráte: *Sanktus*. Ministrant (též skloněn) při tom třikrát zvoní (3×, 3×, 3×) a tiše se modlí:

Svatý, svatý, svatý Pán Bůh zástupů! Plna jsou nebesa i země slávy tvé.

Pravidlo (kánon) a proměňování.

Tichými modlitbami počíná nyní nejsvětější část mše svaté, při níž proměňuje se hostie v Tělo a víno v Krev Pána Ježíše Krista. Poněvadž část ta při každé mši svaté je stejná, nazývá se řeckým jménem *Kánon*, t. j. pravidlo (cosi pravidelného).

Když kněz po nějaké době klade obě ruce na kalich a pak žehná kalich i hostii, zazvoní ministrant jednou (1×), aby upozornil lid, že se blíží nejsvětější okamžik.

Byl-li ministrant dosud zbožný, s jakou zbožností má nyní pohlížeti na oltář!

Pak tiše vstane se zvonkem v ruce, jde a poklekne za kněze, ale ne příliš blízko, aby také kněz mohl pohodlně pokleknouti. Je-li to u hlavního oltáře, kde bývají tři stupně, klekne si ministrant na druhý stupeň. Když kněz s Tělem Páně v rukou pokleká, nadzvedne ministrant levou rukou trochu okraj ornátu a pravou zvoní, a to při kleknutí kněze třikráte, když počíná zvedati tělo Páně, jednou, když je zdvihne do výše, po druhé, když položí svatou Hostii na oltář, po třetí, při pokleknutí knězově třikrát (3×, 1×, 1×, 1×, 3×).

Stejně si počíná ministrant při pozdvihování kalicha s nejsvětější Krví.

Při pozdvihování se může ministrant potichu modliti těmito slovy:

Pán můj a Bůh můj! Pozdraveno bu-
diž svaté Tělo Ježíše Krista, které za
mne bylo na kříži obětováno! V nej-
hlubší pokoře klaním se tobě.

Ježíši, tobě žiji! Ježíši, tobě umírám!
Ježíši, tvůj jsem živ i mrtev! Amen.

Pán můj a Bůh můj! Pozdravena bu-
diž, svatá Krev Ježíše Krista, která za
mne byla na kříži vylita! V nejhlubší
pokoře klaním se tobě.

Ježíši, smiluj se nade mnou! Ježíši,
slituj se nade mnou! Ježíši, odpusť mi
hříchy mé! Amen.

Po pozdvihování ministrant vstane, vezme bez šra-
motu zvonek, sestoupí doprostřed oltáře (necouvá), po-
klekne a odchází na své místo na epištolní straně.

Když kněz řekne nahlas: *Nobis kvokve pekkatoribus!*
(*Také nad námi hříšnými se smiluj!*) a bije se v prsa, udeří
se v prsa také ministrant.

III. hlavní část - přijímání.

Pater Noster — Otče náš.

K. Per omnia secula
sekulorum.

M. Amen.

K. Pater noster . . . et
ne nos indukas in ten-
tacionem.

**M. Sed líbera nos
a málo.**

Kněz po krátké modlitbě pokračuje:

K. Per omnia secula
sekulorum.

M. Amen.

K. Pax Dominy sit
semper vobiskum.

**M. Et kum spírítu
tuo.**

K. Po všechny věky
věkův.

M. Amen.

K. Otče náš . . . a ne-
uvod' nás v pokušení.

**M. Ale zbav nás od
zlého.**

K. Po všechny věky
věkův.

M. Amen.

K. Pokoj Páně budiž
vždycky s vámi.

**M. I s duchem
tvým.**

Když se kněz modlí: *Pater noster*, může i ministrant potichu se pomodliti:

Otče náš, jenž jsi na nebesích . . .

Agnus Dei.

Agnus Dei (*Beránku Boží*) třikráte volá kněz a bije se v prsa, aby od Beránka Božího vyprosil slitování.

Ministrant modlí se s knězem se skloněnou hlavou, bije se též v prsa a potichu říká:

Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa, smiluj se nad námi!

Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa, smiluj se nad námi!

Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa, uděl nám pokoje!

Sv. přijímání.

Když kněz vezme svatou Hostii, skloněn nad oltářem říká: *Domine, non sum dignus*, a bije se v prsa, ministrant dá třikráte znamení zvonkem (1×, 2×, 3×) a potichu se modlí:

Pane, nejsem hoden, abys vešel pod střechu mou, ale toliko rci slovem a uzdravena bude duše má!

Když pak kněz po přijetí svaté Hostie odkryje kalich, povstane ministrant a pokleknuv, jde pro konvičky (nerozdává-li se svaté přijímání). Vezme konvičku s vínem do pravé ruky, s vodou do levé a vystoupiv k oltáři, ukloní se (nebo poklekně, je-li v kalichu ještě nejsvětější Krev) a čeká, až kněz vztáhne k němu kalich, pak naleje do něho *vína*. Při tom dá pozor, aby se nedotkl konvičkou vnitřku kalicha. Kněz vypiv víno, drží nad kalichem prsty, na které ministrant naleje nejprve trochu *vína* a potom *více vody*. Ať dá ministrant pozor, aby při nalévání nekladl konvičky až na ruce knězovy! Potom odnese konvičky a jde na evangelní stranu oltáře pro knihu. Přenese ji, pokleknuv uprostřed, na epištolní stranu (rovně, ne šikmo!), ukloní se a přechází na evangelní stranu, kde zůstane klečeti až do konce mše svaté.

*

Je-li po přijímání knězově také přijímání věřících, dá ministrant znamení zvonkem (1×), když kněz přijímá

z kalicha Krev Páně. Pak se začně hlasitě modliti: **Konfiteor**. Kněz otevře svatostánek, obrátí se k lidu a říká: *Misereatur . . . Indulgenciam . . .* Ministrant odpoví po obojím: **Amen** (jako při stupňové modlitbě). Při *Domine, non sum dignus . . .* zvoní 1×, 2×, 3×. Pak může vzítí s oltáře patenu a provázeti kněze po jeho pravém boku. Přidrží patenu přijímajícím pod bradou tak, aby nemohla svatá Hostie upadnouti na zem. Dá pozor, aby patenu neobracel, aby snad částičky, které na ní spadly, nebyly vysypány na zem. Patenu přidrží přijímajícím tak, aby se při tom nedotýkal jejich krku, což by bylo pro přijímající velmi nepříjemné a rušilo by soustředěnost. Po svatém přijímání položí patenu opět na oltář, aby ji kněz mohl očistiti, ukloní se, jde pro konvičky, naleje knězi do kalicha vína, pak na prsty vína a vody, odnese konvičky, přenesse mísál na epištolní stranu a klekne si na evangelní stranu.

Po sv. přijímání.

Kněz zahaliv kalich jde ke knize, pomodlí se krátkou modlitbu, vrátí se doprostřed oltáře, políbí jej, obrátí se a pozdravuje lid slovy:

K. Dominus vobis-
kum.

M. Et kum spírítu
tu.

K. Pán s vámi.

M. Is duchem tvým.

Pak modlí se kněz modlitby, které ukončuje slovy:

K. Per omnya sekula
sekulorum.

M. Amen.

K. Po všechny věky
věkův.

M. Amen.

Požehnání, poslední evangelium a konec mše sv.

*K. Dominus vobis-
kum.*

*M. Et kum spírítu
tuo.*

K. Ite, missa est!

K. Pán s vámi.

M. I s duchem tvým.

*K. Jděte, mše jest
skončena!*

Někdy kněz místo toho říká:

*K. Benedykamus Do-
mino.*

K. Dobrořečme Pánu!

Na oboje odpoví ministrant:

M. Deo grácias!

M. Bohu díky!

Ministrant vstane, jde doprostřed oltáře, klekne na prvním stupni za kněze, který žehná věřícím. Ministrant se skloněnou hlavou zbožně se požehná velkým křížem.

*K. Benedykat vos
omnypotens Deus: Pa-
ter et Fílius † et Spi-
ritus Sanktus!*

M. Amen.

*K. Požehnej vás vše-
mohoucí Bůh: Otec,
Syn † a Duch svatý!*

M. Amen.

Ministrant vstane, poklekne a jde na své místo na epištolní straně, kde stojí.

*K. Dominus vobis-
kum.*

*M. Et kum spírítu
tuo.*

K. Pán s vámi.

M. I s duchem tvým.

**K. Inycium sankty
Evangelii sekundum
Joannem.**

**K. Počátek svatého
evangelia podle svatého
Jana.**

Při tom požehná se kněz malým křížem; ministrant totéž učiní s ním.

**M. Glória tybi, Do-
mine!**

M. Sláva tobě, Pane!

Při slovech: *Et Verbum caro factum est* (*A Slovo tělem učiněno jest*) pokleká kněz a s ním i ministrant. Když kněz dokončí evangelium a vrací se doprostřed oltáře, řekne ministrant:

M. Deo grácias!

M. Bohu díky!

Někdy, zvláště v neděli (není-li mše svatá v zelené barvě) a v Suché dni, nechá kněz na epištolní straně i po modlitbách knihu otevřenou. To je pro ministranta znamením, že ji má přenést na stranu evangelní, ježto poslední evangelium bude kněz čísti z misálu. Jak to tedy ministrant udělá? Po *Deo gracias* (na *Ite, missa est*, nebo *Benedikamus Domino*) nejde doprostřed, nýbrž pro misál, ukloní se, vezme jej a jde s ním doprostřed oltáře. Tam poklekne a čeká na knězovo požehnání. Odpoví: **Amen**, vstane a zanese misál klidně na evangelní stranu, položí jej tam šikmo (jako při prvním evangeliu), ukloní se, obrátí se a sestoupí (necouvá) po schodech na dlažbu, odpoví na knězova slova jako při prvním evangeliu, požehná se malým křížem a odchází, pokleknuv uprostřed, na epištolní stranu. Tam stojí, a když kněz dočte evangelium a zavře misál, řekne: **Deo grácias!** Pak poklekne.

*

Po tiché mši svaté modlí se kněz buď s lidem (slouží-li mši svatou u hlavního oltáře) nebo potichu (slouží-li u bočního oltáře) modlitby, které nařídil papež Lev XIII. Když tedy kněz po posledním evangeliu poklekne na

prvním stupni oltáře, podá mu ministrant desky s modlitbami, načež se kněz modlí:

K. Zdrávas, Maria . . .

M. (a lid). **Svatá Maria, Matko Boží, | pros
za nás hříšné, | nyní i v hodinu smrti naší. |
Amen. (Opakuje se třikráte.)**

Kněz, ministrant a lid modlí se pak:

Zdrávas, Královno . . .

K. Oroduj za nás, svatá Boží Rodičko!

M. (a lid). **Abychom hodní byli zaslíbení
Kristových.**

K. Modleme se: Bože, útočiště naše a sílo, |
shlédni milostivě na lid volající k tobě | a na
přímluvu slavné a neposkvrněné Panny a Ro-
dičky Boží Marie, | svatého Josefa, jejího snou-
bence, | svatých apoštolů tvých Petra a Pavla a
svatých všech | vyslyš milostivě a dobrotivě pros-
by naše, | které přednášíme za obrácení hříšní-
ků, | za svobodu a povýšení matky naší, svaté
Církve. | Skrze téhož Krista, Pána našeho.

M. (a lid). **Amen.**

K. Svatý Michaeli, archanděle, | opatruj nás
v boji! Proti zlosti a úkladům ďáblovým budiž
nám ochranou! | Přikaž již jemu Bůh, pokorně
prosíme! | A ty, kníže vojska nebeského, | uvrz
satana a jiné duchy zlé, | kteří ke zkáze duší
světem obcházejí, | božskou mocí do propasti
pekelné!

**nobis post hoc exilium ostende. | Ó kle-
mens, | o pia, o dulcis Virgo María!**

**K. Ora pro nobis,
sankta Dei Genytrix.**

**M. Ut digny efficiá-
mur promissiónybus
Kristi.**

**K. Oremus: Deus re-
fugium... Per eundem
Christum, Dominum
nostrum.**

M. Amen.

**K. Sankte Michael...
in infernum detrude.**

M. Amen.

Na to se přidává třikráte:

**K. Kor Jesu sakratys-
simum!**

M. Miserére nobis.

**K. Oroduj za nás,
svatá Boží Rodičko!**

**M. Abychom hodni
byli zaslíbení Kris-
tových.**

**K. Modleme se: Bože,
útočiště naše a sílo...
Skrze téhož Krista, Pá-
na našeho.**

M. Amen.

**K. Svatý Michaeli...
do propasti pekelné.**

M. Amen.

**K. Nejsvětější Srdce
Ježíšovo!**

**M. Smiluj se nad
námi!**

Nenásleduje-li u hlavního oltáře požehnání nejsvětější Svátostí, vezme ministrant misál, podá knězi bíret, poklekne s ním na dlažbě a jde pomalu před knězem do sakristie. Jde-li se od bočního oltáře podle hlavního oltáře, pokleká před ním ministrant i s knězem na jedno koleno. Je-li vystavena velebná Svátost nebo je-li zrovna pozdvihování nebo podává-li se svaté přijímání, pokleknou oba na obě kolena.

II. Služba při mši sv. se dvěma ministranty.

Při zpívané mši svaté (někdy i při tiché u hlavního oltáře) bývají obyčejně dva ministranti, kteří se o službu u oltáře dělí. Ministrant, který nese misál k oltáři a klečí u oltáře na epištolní straně, nazývá se *starším*. Druhý ministrant, klečící na evangelní straně, jest *mladším*.

Ministranti dbají o to, aby všechny odpovědi, zvláště *Konfiteor* a *Suscipiat*, říkali zároveň, pěkně a vážně. Nepředbíhati se!

Ze sakristie vychází nejprve mladší ministrant, (který zazvoní 1×), za ním starší s knihou, za nimi kněz. U oltáře stoupne mladší na evangelní, starší s knihou na epištolní stranu. Starší vezme od kněze biret, oba s knězem pokleknou, a starší jde položit knihu na oltář. Mezitím mladší ministrant stojí. Když kněz sestoupí od oltáře modlit se stupňové modlitby, kleknou oba ministranti na dlažbu.

Po *Epištole* povstanou oba, starší ministrant přeneše knihu na evangelní stranu. Mladší poněkud odstoupí ze svého místa, aby starší mohl před ním s misálem projít. Odstoupí opět, když se starší vrací s evangelní strany na své místo. Po dobu čtení *Evangelia* stojí oba, pak odpoví oba: **Laus tybi, Kríste** a kleknou.

K *Obětování* vstanou oba, pokleknou uprostřed a jdou

pro konvičky. Starší vystoupí k oltáři s konvičkami a s talířem a podá konvičky knězi. Mladší stojí mezitím u bočních stupňů a drží ručníček (nejlépe na podušce). Starší odnese konvičku s vínem, vezme konvičku s vodou a talíř a postaví se vedle mladšího. Po umytí rukou podá mladší knězi ručníček. Po odložení konviček a ručníku jdou pak oba ministranti doprostřed oltáře a pokleknuvše, čekají na *Suscipiat*, po němž pokleknou a odejdou na svá místa.

K *Pozdvihování* jdou oba, kleknou si za kněze a oba pozvednou okraj mešního roucha, starší levicí a pravicí zvoní, mladší pravicí a levicí drží na prsou, nemá-li snad též zvonek. Po *Pozdvihování* hned oba vstanou, sestoupí (necouvají), pokleknou uprostřed a jdou na svá místa.

Při svatém *Přijímání* posluhuje starší ministrant s konvičkami knězi a mladší klečí mezitím na svém místě; teprve, když starší nalévá knězi víno a vodu na ruce, vstane mladší a přenesení knihu na epištolní stranu. Starší na něho počká, oba jdou doprostřed, pokleknou a jdou na svá místa.

Po *Ite, missa est* vstanou oba ministranti, jdou doprostřed, kleknou za kněze, aby přijali požehnání. Po požehnání řeknou: **Deo grácias**, vstanou, pokleknou a jdou na svá místa.

Má-li se k poslednímu *Evangelium* ještě znovu kniha přenést, učiní to starší; po *Ite, missa est* — *Deo grácias* vstane, vezme knihu s oltáře, jde s ní doprostřed. Obá přijmou požehnání a odpoví: **Amen**. Mladší poněkud odstoupí, aby starší mohl s knihou projít a položit ji šikmo na oltář. Mladší počká, až se vrátí starší zpátky, a stoupne na své místo, oba stojí a po *Evangelium* odpovědí: **Deo grácias**.

Po mši svaté nese do sakristie knihu ten ministrant, na jehož straně byla na konci mše svaté. Starší ministrant podává vždy knězi biret.

Je-li při mši svaté vystavena nejsvětější Svátost v monstranci, klekají ministranti uprostřed oltáře jen na jedno koleno (u stupňů oltáře na dlažbě). Zato ministrant, posluhující konvičkami nebo přenášející knihu, kdykoli přijde nahoru k oltáři, pokleká na jedno koleno, položí misál nebo poslouží konvičkami, poklekne se sepjatýma rukama a opět vezme konvičky nebo misál a odchází. Tedy tam, kde při obyčejné mši svaté se pouze ukloní, před vystavenou nejsvětější Svátostí pokleká.

III. Služba při slavné mši sv. s asistencí.

Někdy přísluhují knězi, sloužícím mši svatou, ještě jiní kněží: jáhen a podjáhen. Při takové mši svaté mohou ministrantů i čtyři ministranti, ale jejich služba je velmi ulehčena.

Všechny modlitby a odpovědi říkají totiž přísluhující kněží. Ministranti klečí pouze uctivě na svých místech, nepřenášejí misálu, nejdou k *Suscipiat* ani k *Pozdvihování* doprostřed oltáře. Dávají však pozor, aby včas a dobře zvonili (před *Obětováním*, při *Sanktus*, *Pozdvihování* a před *Přijímáním*). K *Obětování* přinese starší ministrant přísluhujícímu knězi na oltář konvičky a (po okuřování oltáře) při umývání rukou nalévá jak obyčejně knězi vodu a podržuje talíř. Mladší pak podá kněz i ručníček.

Ve větších chrámech bývá při slavné mši svaté s asistencí bokem oltáře postaven přikrytý stolek, t. zv. kredence. Na ni staví přísluhující kněz na počátku mše svaté kalich. Tam jsou také konvičky.

V takových chrámech vycházejí ministranti ze sakristie ke mši svaté, nesouce v rukou svícny s hořícími svíčkami. Když spolu s kněžími pokleknou před oltářem, odcházejí ke kredenci, postaví na ni svícny a kleknou

každý po jedné straně kredence. Tam je při takových slavných mších svatých jejich místo.

Od kredence odcházejí, aby drželi svícny při zpěvu *Evangelia*. Postaví se s nimi každý po jedné straně podjáhna, který drží otevřenou knihu tak, aby z ní mohl jáhen zpívat *Evangelium*. Pak odejdou ministranti opět ke kredenci.

K *Obětování* donese starší ministrant na oltář konvičky a posluhuje s mladším při umývání rukou.

Po mši svaté vracejí se ministranti do sakristie opět se svícny v rukou.

IV. Služba při mši sv. za zemřelé (zádušní – rekviem).

Při mši svaté za zemřelé (v černé barvě), ať jest tichá nebo zpívaná, má si ministrant pamatovati čtyři věci:

1. Při stupňové modlitbě vynechává se žalm „*Judika me*“ a kněz se modlí pouze takto:

K. In nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti. Amen.

K. Introibo ad altare Dei.

M. Ad Deum, kvi letýfikat juventútem meam.

K. Adjutorium nostrum in nomine Domini.

M. Kvi fécit céelum et terram.

K. Konfiteor atd.

K. Ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého. Amen.

K. Přistoupím k oltáři Božímu.

M. Před Boha, který mne od mládí radostí naplňuje.

K. Pomoc naše ve jménu Páně.

M. Který učinil nebe i zemi.

K. Vyznávám se atd.

2. Při *Obětování* kněz nežehná vodu a při *Agnus Dei*

nebije se v prsa, poněvadž říká prosby za zemřelé. Ministrant říká jen potichu s knězem:

Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa, uděl jim pokoje!

Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa, uděl jim pokoje!

Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa, uděl jim pokoje věčného!

3. Místo: *Ite, missa est* říká kněz na konci mše svaté obrácen k oltáři:

K. Requieskánt in pace!

M. Amen.

K. Ať odpočívají v pokoji.

M. Amen.

4. Na konci mše svaté za zemřelé nežehná kněz věřícím, nýbrž modlí se hned poslední *Evangelium*. Když tedy odchází k poslednímu *Evangeliu*, vstane ministrant a odpoví:

K. Dominus vobis-kum.

M. Et kum spírítu tuo.

K. Inycium sankty Evangelii sekundum Joannem.

M. Glória tybi, Dómine!

K. Pán s vámi.

M. I s duchem tvým.

K. Počátek svatého evangelia podle svatého Jana.

M. Sláva tobě, Pane!

Pak přejde, pokleknuv uprostřed, na epištolní stranu, tam čeká, až se kněz domodlí, a řekne:

M. Deo grácias!

M. Bohu díky!

Služba při podávání sv. přijímání mimo mši svatou.

Má-li nejsvětější Svátost věřícím býti podávána mimo mši svatou, vyjde ministrant s rukama sepjatýma s knězem k oltáři, na němž jsou rozžaty aspoň dvě svíce, poklekne s knězem na jedno koleno na dlažbě a klekne pak na obě kolena na epištolní straně. Když kněz otvírá svatostánek, ministrant zazvoní (1×) a modlí se nahlas: **Konfiteor**. Po něm odpovídá na knězovo: *Misereatur a Indulgentiam* (jako při mši svaté) vždy: **Amen**. Při *Domine, non sum dignus* zvoní (1×, 2×, 3×).

Když kněz rozdává nejsvětější Svátost, ministrant příslužuje přijímajícím patenou, kterou pak zanese na oltář.

Po svatém přijímání říká kněz:

K. Panem de celo prestytysty eis. (Allelúja!)

M. Omne delectamentum in se habentem. (Allelúja!)

K. Domine, exaudy oracionem meam!

K. Chléb s nebe dal jsi jim. (Alleluja!)

M. Všechno potěšení v sobě obsahující. (Alleluja!)

K. Pane, vyslyš modlitbu mou!

**M. Et klámor méus
ad te véniat.**

**K. Dominus vobis-
kum.**

**M. Et kum spíritu
tuo.**

**K. Oremus . . . Per
omnya sekula seku-
lorum.**

M. Amen.

**M. A volání mé k
tobě přijď.**

K. Pán s vámi.

M. I s duchem tvým.

**K. Modleme se . . .
Po všecy věky věkův.**

M. Amen.

Kněz zavře svatostánek, obrátí se a požehná věřícím
říkaje:

**K. Benedykcio Dei...
et maneat semper!**

**K. Požehnání . . . zů-
staň vždycky s námi!**

Ministrant se při tom požehná velkým křížem a od-
poví:

M. Amen.

M. Amen.

Nato kněz s ministrantem odcházejí do sakristie.

Služba při zaopatřování nemocných.

Doprovází-li ministrant kněze k zaopatřování nemocného, nese lucernu s hořící svíčí v levé ruce a v pravé zvonek, jímž dává na cestě znamení, aby se lidé poklonili Pánu Ježíši a modlili se za nemocného.

Ministrant kráčí vážně a uvědomuje si, že za ním je nesen Pán nebes i země, který tak nemocné miluje, že se k nim dává nésti, aby je posílil na cestu do věčnosti.

Kněz vchází do příbytku nemocného, pozdraví:

<i>K. Pax huic domui!</i>	<i>K. Pokoj domu tomuto!</i>
<i>M. Et ómnybus habitántybus in ea.</i>	<i>M. A všem, kdo v něm přebývají.</i>

Kněz položí nejsvětější Svátost na stůl, modlí se a vykropuje příbytek.

<i>K. Adjutorium nostrum in nomine Domini.</i>	<i>K. Pomoc naše ve jménu Páně.</i>
<i>M. Kvi fécit célum et térram.</i>	<i>M. Který stvořil nebe i zemi.</i>

K. Domine, exaudy orationem meam.

M. Et klámor meus ad te vényat.

K. Dominus vobiscum.

M. Et kum spírítu tuo.

K. Oremus . . . Per Christum, Dominum nostrum.

M. Amen.

K. Pane, vyslyš modlitbu mou.

M. A volání mé k tobě přijď.

K. Pán s vámi.

M. I s duchem tvým.

K. Modleme se . . . Skrze Krista, Pána našeho.

M. Amen.

Ministrant nechá lucernu i zvonek ve světnici, sám však vyjde s ostatními lidmi do vedlejší místnosti, aby se nemocný mohl zpovídati. Venku se ministrant s domácími nahlas modlí za nemocného. Mohou se modliti bolestný růženec, litanie ke všem svatým a jiné modlitby, dokud kněz neotevře dveře nebo nezazvoní. Růženec nechť ministrant nosí stále s sebou, aby mohl předříkávati!

Pak ministrant vejde, klekne blízko stolu, na němž je nejsvětější Svátost, a hned se modlí nahlas: **Konfiteor.**

Po *Misereatur* a *Indulgenciam* odpovídá jak obyčejně: **Amen.**

Má-li kněz udělovati také svaté pomazání, dá znamení ministrantovi, aby se modlil znovu: **Konfiteor.**

Při udílení svatého pomazání drží ministrant v blízkosti kněze na talíři kousky bavlny, aby si kněz mohl utíratí prsty.

Po udělení svatého pomazání ministrant klekne a kněz se modlí:

K. Kyrie, eleison!

M. Kriste, eleison!

K. Kyrie, eleison!

K. Pater noster . . . Et ne nos indukas in tentacionem.

M. Sed líbera nos a málo.

K. Salvum fak servum tuum.

M. Déus meus, sperántem in te.

K. Mitte ei, Domine, auxilium de sankto.

M. Et de Sion tuére eum.

K. Esto ei, Domine, turris fortytudynys.

M. A fácie inymíci.

K. Nyhil proficiat inymikus in eo.

M. Et fílius inykvi-

K. Pane, smiluj se nad námi!

M. Kriste, smiluj se nad námi!

K. Pane, smiluj se nad námi!

K. Otče náš, jenž jsi . . . A neuvod' nás v pokušení.

M. Ale zbav nás od zlého.

K. Spasiž služebníka (služebníci) svého (svou).

M. Bože můj, doufající(ho) v tebe.

K. Sešli mu (jí) pomoc se svatyně.

M. A se Sionu ostříhej ho (jí).

K. Budiž mu (jí), Pane, mocnou ochranou.

M. Před nepřitelem.

K. Ať nepřítel proti němu (ní) nic nepořídí.

M. A zlosyn ať je-

**tátys non appónat
nocére eí.**

*K. Domine, exaudy o-
racionem meam.*

**M. Et klámor meus
ad te véniat.**

*K. Dominus vobis-
kum.*

**M. Et kum spírítu
tuo.**

mu (jí) neuškodí.

*K. Pane, vyslyš mod-
litbu mou.*

**M. A volání mé k to-
bě přijď.**

K. Pán s vámi.

M. I s duchem tvým.

Kněz se modlí několik modliteb za nemocného.

Uděluje-li nemocnému i tak zvanou *generální absoluci* (požehnání s odpustky), opakují se některé modlitby, a není-li nemocný v nebezpečí života, i *Konfiteor*.

Pro nebezpečnoství, že by nemocný mohl umřítí dříve, než by kněz udělil svaté svátosti, jest kněz někdy nucen svaté obřady zkrátit a některé modlitby vynechat.

Po zaopatření nemocného zhasne ministrant světlo v lucerně, vezme zvonek a vrací se s knězem do kostela.

Služba při oddavkách.

Ministrant vezme s sebou k oltáři kropáč.

Kněz sezдав snoubence, obrátí se k oltáři a modlí se:

K. Konfirma hok,
Deus, quod operatus
es in nobis.

M. A témplo sánkto
tuo, kvod est in Je-
rúsalem.

K. Kyrie, eleison!

M. Kriste, eleíson!

K. Kyrie, eleíson!

K. Pater noster . . .
Et ne nos indukas in
tentacionem.

M. Sed líbera nos a
málo.

K. Potvrdíž to, Bože,
co jsi učinil v nás.

M. Z chrámu svatého
svého v Jerusa-
lemě.

K. Pane, smiluj se nad
námi!

M. Kriste, smiluj se
nad námi!

K. Pane, smiluj se nad
námi!

K. Otče náš, jenž jsi...
A neuvod' nás v poku-
šení.

M. Ale zbav nás od
zlého.

K. Salvos fak servos tuos.

M. Deus meus, sperantes in te.

K. Mitte eis, Domine, auxilium de sancto.

M. Et de Sion tuere eos.

K. Esto eis, Domine, turris fortitudinis.

M. A facie inimici.

K. Domine, exaudi orationem meam.

M. Et clamor meus ad te veniat.

K. Dominus vobiscum.

M. Et cum spiritu tuo.

K. Oremus . . .

K. Spasiž služebníky své.

M. Bože můj, doufající v tebe.

K. Sešli jim, Pane, pomoc se svatyně.

M. A se Sionu ostříhej je.

K. Budiž jim, Pane, mocnou ochranou.

M. Před nepřítelem.

K. Pane, vyslyš modlitbu mou.

M. A volání mé k tobě přijď.

K. Pán s vámi.

M. I s duchem tvým.

K. Modleme se . . .

Služba při úvodu matek.

Po příkladu Matky Boží, která šla do chrámu jerusalemského, aby za Ježíška poděkovala Otci nebeskému, přicházejí i křesťanské matky s novorozеныmi dětmi do chrámu poděkovat Pánu Bohu a vyprosít si požehnání.

Kněz modlí se nad nimi nejprve u dveří chrámových (nebo v sakristii) a pak je uvádí až k hlavnímu oltáři.

K. Kyrie, eleison!

M. Kriste, eleison!

K. Kyrie, eleison!

K. Pater noster . . . Et ne nos indukas in tentacionem.

M. Sed libera nos a málo.

K. Salvam fak ancillam tuam, Domine.

K. Pane, smiluj se nad námi!

M. Kriste, smiluj se nad námi!

K. Pane, smiluj se nad námi!

K. Otče náš, jenž jsi . . . A neuvod' nás v pokušení.

M. Ale zbav nás od zlého.

K. Spasiž služebnici svou, Pane.

M. Deus meus sperantem in te.

K. Mitte ei, Domine, auxilium de sankto.

M. Et de Sion tuere eam.

K. Nyhil proficiat inymikus in ea.

M. Et filius inykvi-tátys non appónat nocére ei.

K. Domine, exaudy oracionem meam.

M. Et klámor meus ad te vényat.

K. Dominus vobiskum.

M. Et kum spírítu tuo.

K. Oremus . . .

M. Bože můj, doufající v tebe.

K. Sešli jí, Pane, pomoc se svatyně.

M. A se Sionu ostříhej jí.

K. Ať nepřítel proti ní nic nepořídí.

M. A zlosyn ať jí neuškodí.

K. Pane, vyslyš modlitbu mou.

M. A volání mé k tobě přijď.

K. Pán s vámi.

M. I s duchem tvým.

K. Modleme se . . .

Po modlitbě pokropí kněz matku svěcenou vodou.

Ministrant na kolenou ráno a večer.

Pobožnost ranní.

Pobožnost ranní konej každodenně tak, jak jest obsažena v kancionále olomoucké arcidiecése „*Boží cesta*“ (str. 772). Můžeš k ní ještě přidati:

Trojediný Bože, Otče, Synu a Duchu svatý!
Děkuji ti za to, že mohu ti sloužiti ministrováním u oltáře.

Pane Ježíši, odporoučím se do všech mší svatých, které ti dnes na celé zemi budou obětovány. Prosím tě, popřej mně na přímluvu Panny Marie z každé mše svaté aspoň jednu krůpěj své nejsvětější Krve, aby zhladila mé hříchy a tresty za ně. Dej, aby každou mší svatou byla vysvobozena aspoň jedna duše z očistce, aby se obrátil aspoň jeden hříšník, aby aspoň jeden umírající došel milosrdenství, aby aspoň jedno dítě bylo uchráněno smrti bez křtu svatého, aby aspoň jeden těžký hřích byl zamezen.

Pane Ježíši, tobě žiji. Bez tebe nechci zemřítí. Na tvém Srdci však rád zemru, jak, kde a kdy se ti zalíbí. Amen.

Pobožnost večerní.

Také večerní pobožnost navykni si konati podle kancionálu „*Boží cesta*“ (str. 775). Při zpytování svědomí se také taž:

Nebyl jsem při modlitbě dobrovolně roztržitý? — Konal jsem službu u oltáře uctivě? — Poslouchal jsem pozorně nedělní (sváteční) kázání?

Vyslovoval jsem jména Ježíš, Maria, Josef s náležitou úctou?

Byl jsem v neděli (zasvěcený svátek) pozorně přítomen na celé mši svaté? — Choval jsem se slušně v kostele, doma i venku?

Prokazoval jsem patřičnou úctu svým rodičům, duchovnímu správci a učitelům ve škole?

Neublížil jsem jinému nebo sobě na těle či na duši? — Nedopustil jsem se nebezpečné rozpustilosti? — Nedal jsem někomu špatný příklad? — Nesváděl jsem někoho ke zlému?

Nedopustil jsem se myšlenkami, slovy nebo skutky ničeho proti svaté čistotě?

Neodcizil jsem ničeho z kostela nebo spoluministrantům?

Nebyl jsem pyšný, že jsem ministrantem, že mám pěkný ústroj?

Byl jsem vždycky ochoten posloužiti druhému ministrantovi, ministrovatí zdarma místo něho ?

Nezáviděl jsem druhým ministrantům, že byli vyznamenáni velebným pánem, že byli někam posláni, že byli pochváleni (uměli dobře Suscipiat !)?

Nedopustil jsem se nestřídmosti tím, že jsem číhal, zůstalo-li něco vína v konvičce, že jsem promlsal odměnu za ministrování ?

Nebyl jsem hněvivý ? — Nebil jsem se s ministranty ? — Nenadával jsem jim hrubě ? — Nevyhrožoval jim ?

Nebyl jsem nedbalý, nedochvilný, neposlušný, lenivý v službě kostelní ?

Obsah

Ministrant služebníkem oltáře	- - - - -	5
Ministrant mimo kostel	- - - - -	11
Ministrant v kostele	- - - - -	14
Oltářní služba při mši svaté	- - - - -	22
Služba při podávání sv. přijímání mimo mši sv.	- -	52
Služba při zaopatřování nemocných	- - - - -	54
Služba při oddavkách	- - - - -	58
Služba při úvodu matek	- - - - -	60
Ministrant na kolenou ráno a večer	- - - - -	62